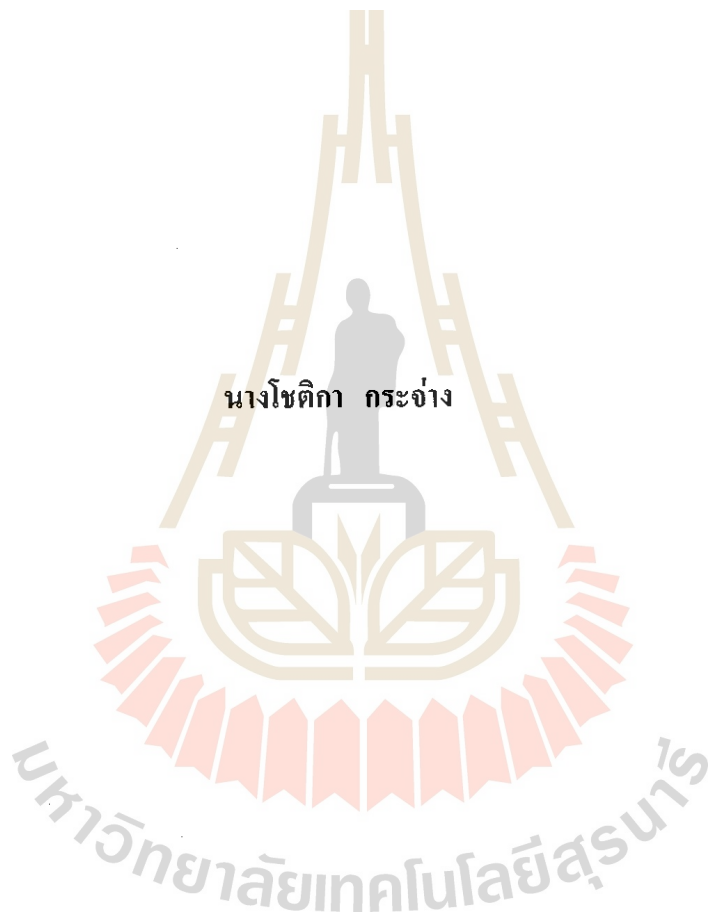

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านดอนสว่าง

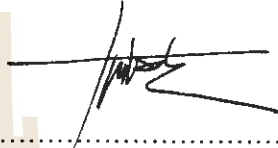

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544
ISBN.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.วิศักดิ์ ศิลกุล)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.วิศักดิ์ ศิลกุล)

.....
(อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน ๙ ค.ศ. 2545.....

บทคัดย่อ

โชติกา กระจ่าง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านคอนสวรรค์

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล และอาจารย์พงศ์มิตร โพธิ์กลาง, 120 หน้า

ISBN.....

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของโครงการ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ การปรับปรุงโครงการ และการให้ได้รับทุนอย่างเพียงพอ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้คือ วัตถุประสงค์ข้อมูล ศึกษาแหล่งข้อมูล แบ่งประเภทข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีชาวบ้าน จัดประชุมระดับตำบลโดยกลุ่มบัณฑิตอาสา จำนวนของกลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาได้นำมาจากประชากรในหมู่บ้านจำนวน 57 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากร 279 คน จำนวนสมาชิกกองทุน 55 คน จำนวนผู้กู้ประจำปี 2545 จำนวน 44 คน จำนวนเงิน 805,000 บาท ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้ใช้ค่าสถิติได้แก่ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นได้แก่ แนวโน้มเงินกองทุนหมู่บ้านจะคงอยู่และเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ด้านการบริหารจัดการเงินกองทุนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีการเรียนรู้ที่จะมีการพึ่งตนเองมากขึ้นของสมาชิกในหมู่บ้านและมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านได้มีแนวโน้มที่จะเกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้นตามมาในอนาคต สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี ผลดีคือทำให้สมาชิกผู้กู้ได้ขยายโอกาสในการประกอบอาชีพ ผลเสียคือทำให้เกิดความขัดแย้งภายในหมู่บ้านในระดับผู้นำหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะงานวิจัยได้แก่ ควรมีการยืดระยะเวลาการปล่อยเงินกู้ และการรับชำระคืนเงินกู้เป็นรายกรณี ควรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทำโครงการขนาดใหญ่ ควรมีการส่งเสริมให้การศึกษากลั่นแกล้งกรรมการกองทุนทางด้านระบบการบัญชีของกองทุน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนักศึกษา..... โชติกา กระจ่าง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล, อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ

คุณจรรยา ไกรลาส และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

โชติกา กระจำง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2.....	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพท์โมเดล.....	18
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	22

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	24
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	24
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
4. เครื่องมือ.....	32
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	35
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	35
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	39
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	42
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	43
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	48
1. สรุป อภิปรายผล.....	48
2. ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	54
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร.1 – บร.12.....	99
ภาคผนวก ข แบบ กทบ.1 – กทบ.2.....	112

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน.....	4
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525).....	21

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงองค์ประกอบตามแนวคิดเชิงระบบซัพพลายโซลูชัน.....	3
2. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินบริบทชุมชน..	26
3. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินปัจจัยนำเข้า...	28
4. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินกระบวนการ..	29
5. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินผลผลิต.....	30
6. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบ การประเมิน.....	31
7. แสดงจำนวนประชากร.....	36
8. แสดงการประเมินตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน.....	38

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ย้อนไปเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมีสาระสำคัญประการหนึ่งว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นทางการให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้าน

จากนั้นมากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบายโดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงานสร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

อย่างไรก็ตามปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาส มีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

ดังนั้นเพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร จึงได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานหลายโครงการ และมีส่วนหนึ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

แล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 นายสุวิทย์ คุณกิติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในฐานะประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ลงนามประกาศรับสมัครบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการสนองตอบต่อเรื่องนี้อย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1. เพื่อทราบ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1. ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ สวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2. ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3. ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการในการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4. เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน

2.1.5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบระดับข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

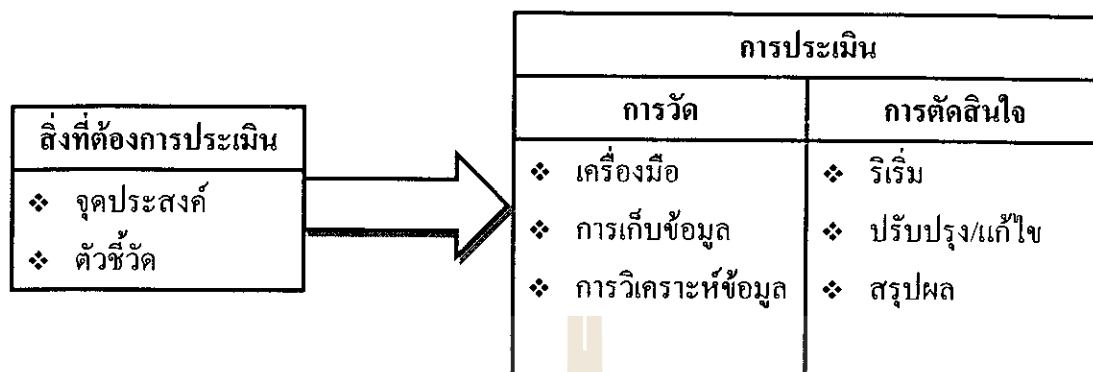
ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านดอนสว่าง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า CIPP MODEL โดยที่อักษรย่อมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบตามแนวคิดเชิงระบบชีพพีโมเดล

		องค์ประกอบารประเมิน											
		C					I					P	
หน่วยการประเมิน													
หน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้)	C1	ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	I1	นโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชน	PC1	การคัดเลือกผู้	PD1	ผลโดยตรง					
	C2	สภาพปัจจุบัน	I2	เงิน I ล้านบาท	PC2	การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	PD2	ผลกระทบโดยตรง					
	C3	ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน	I3	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	PC3	การรับชำระหนี้	PD3	ผลกระทบทางอ้อม					
	C4	ด้านวัฒนธรรม	I4	เงินที่ผู้ชำระคืน	PC4	การทำบัญชี							
	C5	องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้	I5	ผู้สมัครขอ	PC5	การช่วยเหลือตลาด							
	C6	ความเข้มแข็งของชุมชน	I6	การเปิดบัญชีเงินฝาก									
			I7	การระดมเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน									
หน่วยระบบ B (หน่วยระบบการดำเนินงานและการของผู้แต่ละราย)	C7	ความรู้ความสามรถของผู้	I8	เงินที่กู้มาได้	PC6	การทำกิจการกวี	PD4	ผลโดยตรง					
	C8	ทรัพย์สินของผู้	I9	เงินอื่น ๆ	PC7	การหาตลาดที่ดี	PD5	ผลกระทบโดยตรง					
	C9	หนี้สินธนาคารของผู้	I10	สถานที่และวัตถุดิบ	PC8	การหาวัตถุดิบที่ดี	PD6	ผลกระทบทางอ้อม					
	C10	หนี้สินขนานนอกระบบ	I11	เทคนิควิธีทำงาน	PC9	การทำบัญชี							
	C11	อาชีพหลักของผู้	I12	กำลังทำงาน (แรงงาน)	PC10	การวิเคราะห์ประเมิน							
	C12	รายได้ของครอบครัว											

3.1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

แผนภาพที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

จากแผนภาพจะเห็นว่า การประเมินจะเกี่ยวกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1. สิ่งที่ต้องการประเมิน ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมินและตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน จุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกถึงเป้าหมาย และสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด สิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนดได้หลากหลายตามรูปแบบของการประเมิน ถ้าเป็นการประเมินตามรูปแบบ CIPP สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสภาวะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3.1.2. การวัด หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนก็เข้าสู่กระบวนการวัด ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ย่อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพมักนิยมใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณสามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วิธีปรนัย เป็นวิธีวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอนไม่ว่าใครกำหนดก็ได้ผลเหมือนกัน และวิธีอัตนัย เป็นวิธีที่ต้องอาศัย “ความรู้สึก” เป็นเกณฑ์ในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด

ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวัดจะเป็นข้อมูลในกระบวนการตัดสินใจต่อไป โดยก่อนเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ จะนำข้อมูลจากการวัดไปวิเคราะห์เพื่อให้เป็นสารสนเทศ ซึ่งจะมีความหมายมากขึ้นในการช่วยการตัดสินใจ

3.1.3. การตัดสินใจ เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินโครงการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

การประเมินโครงการมักจะมีการประเมินเพื่อการตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อจะริเริ่มดำเนินโครงการ การประเมินกระบวนการดำเนินการ และการประเมินผลสรุปของโครงการ

3.2. เกณฑ์สำหรับการประเมินผล

การที่เราจะทราบว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัย วิธีการประเมินผลลัพธ์ Effective Evaluation ของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด หรือที่บางคนเรียกว่าเป็นการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลต้องการที่จะเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิตที่ได้ออกมา (Output) มีความแตกต่างกันอย่างไร ถ้าผลผลิตที่ได้รับตรงตามเป้าหมายก็ถือว่าบรรลุเป้าประสงค์หรือโครงการนั้นมีประสิทธิผล (Effectiveness) อย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงการจะบรรลุเป้าประสงค์หรือมีประสิทธิผล แต่ก็มิใช่ว่าจะ เป็นโครงการที่ดีเสมอไป เนื่องจากในปัจจุบันปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการล้วนเป็นสิ่งจำเป็น โครงการที่ดีนอกจากจะต้องบรรลุประสิทธิผลแล้ว ยังต้องประหยัดในเรื่องเวลาและงบประมาณ วิธีการวัดหรือตรวจสอบก็คือการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้หรือเกิดขึ้นจากโครงการกับปัจจัยนำเข้า

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง

ขั้นที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงระบบ CIPP MODEL ในการกำหนดตัวแปร ตัวชี้วัดที่จะทำ

การเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบสอบถาม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนสารนิพนธ์ในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์ซึ่งมีเนื้อหา 5 บท

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

5.1. ทราบประสิทธิผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง

5.2. ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

5.3. ทราบปัญหาและอุปสรรคของโครงการ

5.4. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงโครงการที่จะได้รับความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้านได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน, (2544 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1.2.1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคม ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

1.2.2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจาก กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงาน ราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.2.3. ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดินในหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้าน วิชาการและจัดการกองทุน

1.2.4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ

1.3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน, (2544 : 1) กล่าวไว้ดังนี้

1.3.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

1.3.2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถ ในการจัด ระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.3.3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชา ชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.4.1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.4.2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

1.4.3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.4.4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้จัดทำได้ใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

อ้างอิงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการเลขานุการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 3 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งและแนวทางในการบริหารงานกองทุน

5. อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินการจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

6. อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. อกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงานอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะเข้าไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาหรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน ให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 3 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

2. ปฏิบัติงานของธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ

3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

และของกองทุน

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน เสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างถึงระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 หมวด 5, 6, 7, 8 และ 9 กล่าวไว้

3.1. ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้อนุกรรมการฯ อำเภอที่ได้รับมอบหมายได้ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

3.2. จัดให้มีการจัดเวทีประชาคม เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของหมู่บ้านเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อเป็นเวทีประชาคม

3.3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันให้คณะกรรมการด้วยกันเลือกกันเองเป็นประธาน รองประธาน เสร็จญิก และเลขานุการ

3.4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติตามวรรค 5 ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

3.4.1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

3.4.2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3.4.3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.4.4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

3.4.5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

3.4.6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

3.4.7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

3.4.8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เสียสิทธิ์ตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

3.4.9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่ และหรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

3.5. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

3.6. เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี ให้จับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด แล้วจัดให้มีการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งแทนคณะกรรมการที่พ้นวาระ

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(ภาคผนวก) ดังที่กล่าวมาข้างต้นนับว่ามีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบ

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามสภาพความจริง ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้(ภาคผนวก ข) (คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

4.1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้ ตามแบบขอขึ้นทะเบียนฯ แบบ กทบ.1

4.2. คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนตามแบบขอขึ้นทะเบียนฯ

4.3. ความรู้/ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนฯ ของคณะกรรมการกองทุนตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 2 ข้อ 4 ส่วนที่ 5 ข้อ 1-5 และข้อ 10

4.4. ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ

4.5. การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน

4.6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 2, 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

4.7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้วตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างถึงระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

5.1. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 16 หมู่ที่ 14 ตำบลคอนสว่าง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30130

5.2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน มีดังนี้

5.2.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก

5.2.2. ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก

5.2.3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

5.2.4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

5.2.5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

5.3. แหล่งที่มาของกองทุน

5.3.1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

5.3.2. เงินกู้ยืม

- 5.3.3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 5.3.4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5.3.5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 5.3.6. เงินค่าหุ้น
- 5.3.7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 5.3.8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติด

พันธอื่นใด

5.4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 5.4.1. เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 5.4.2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 5.4.3. พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- 5.4.4. เป็นผู้ที่มีคณะกรรมการกองทุน เห็นชอบให้เป็นสมาชิก
- 5.4.5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 5.4.6. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนทั้งหมด

5.5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.5.1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 5.5.2. สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- 5.5.3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก
- 5.5.4. เมื่อได้รับการเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งให้บุคคลชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายในสามวัน

5.6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 5.6.1. ตาย
- 5.6.2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออก
- 5.6.3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

5.6.4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกกองทุน มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม ของผู้ร่วมประชุม

5.6.5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุน

5.6.6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

5.6.7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

6.1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

6.2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจ ในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนเงินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท ส่วนการกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

6.3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอต้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ โดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

6.4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.5. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6.6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระคืนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภทจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน

6.7. กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาผลผลิตหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดเมื่อมีเหตุผลอันควรและด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

6.8. กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกที่พ้นสภาพห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนตามแบบ กทบ. 01 โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน
2. ลักษณะโครงการจะต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด
3. วงเงินกู้ให้กับสมาชิกรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท กรณีที่มีการอนุมัติเงินกู้เกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
4. การขอกู้เงินฉุกเฉินจะได้ไม่เกินรายละสามพันบาท
5. สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
6. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท จะต้องทำสัญญาไว้กับกองทุน
7. ต้องใช้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้

8. กรณีเงินกู้ถูกเงินให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว
9. การชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 1 ปี
10. การชำระคืนเงินกู้ถูกเงินพร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 120 วัน
11. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อ้อยละสิบสองต่อปี
12. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถูกเงิน ร้อยละหนึ่งบาทต่อเดือน
13. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละเจ็ดต่อปี
14. ค่าปรับในกรณีผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวัน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234) ดังนี้

แบบจำลอง CIPP MODEL ไม่เพียงแต่ประเมินว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เช่น การประเมินโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้า เพื่อป้องกันจุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุง กิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อป้องกันผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองประเภทนี้จึงเป็นที่นิยม เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

7.1. การประเมินโครงการโดยระบบ เป็นการนำองค์ประกอบทุกส่วนของระบบของโครงการมาประเมินจำแนกออกเป็น 4 ระบบ

7.1.1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analgtic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode

2. Congruence Mode

Contingency Mode เป็นการประเมินเพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือคำถามประเภท “ถ้า...แล้ว”

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ในรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบันและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

7.1.2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร Cost and Benefit ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษาผลกำไรอาจไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไรใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไรซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะ

ดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นเพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้าง ๆ และคำถามเฉพาะ

7.1.3. การประเมินกระบวนการ Process Evaluation เมื่อแผนการได้รับอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ Feedback แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอน ที่วางไว้

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน

3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ในโครงการซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากร วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนวางแผน

3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการจะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการ ปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่าอะไรเกิดขึ้นจริง ๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา

2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง

4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

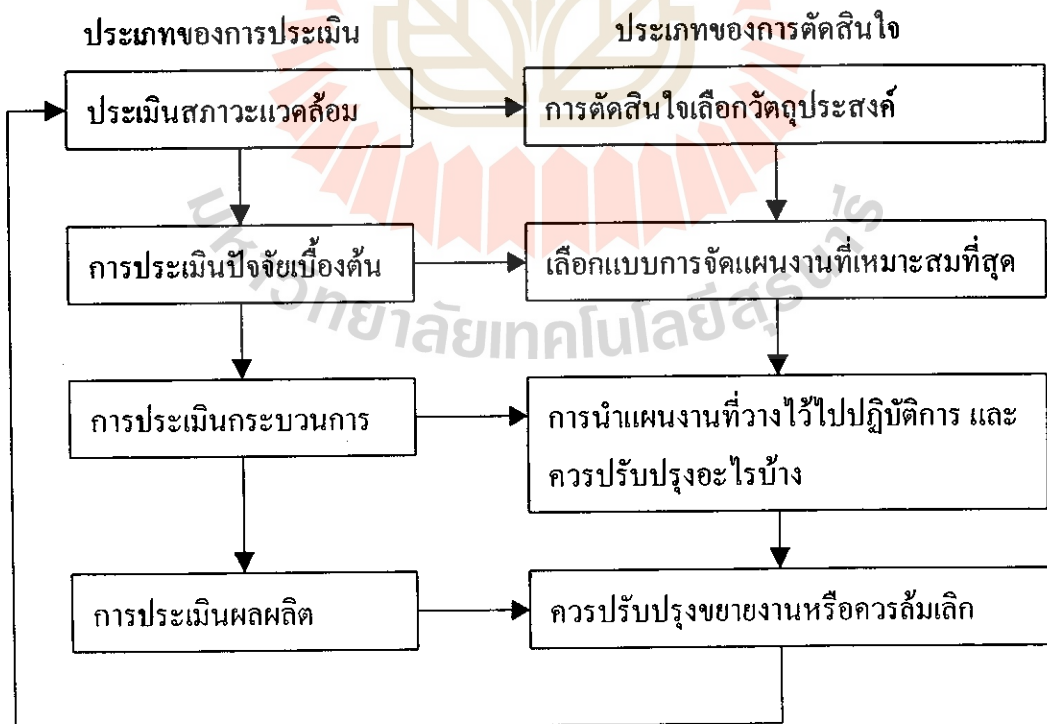
โดยสรุปภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้นอาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินนี้ ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการ แก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้าและการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้นแต่ยังต้องบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

7.1.4. การประเมินผลผลิต Product Evaluation มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างไรก็ตาม คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสมบูรณ์ Absolute Criteria หรือ มาตรฐานสัมพันธ์ Relative Criteria ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมด้วย

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพี (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525)

การนำเอาแบบจำลองชีพฟ้าไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือกระทำ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินอยู่

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมินโดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพฟ้าโมเดลนี้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ว่า

8.1. บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาท ต่อเดือน เป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินโครงการได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation) มีโอกาสนำหน่วยกิจที่เรียนไปเทียบโอนในระดับการศึกษาปริญญาโท โดยใช้เวลาและเงินทุนน้อยลง

8.2. บัณฑิตเหล่านี้ มีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงานจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และหน่วยงานราชการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล

8.3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 74,881 กองทุน จะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้และสมาชิก

ของหมู่บ้านได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นชอบของคนในหมู่บ้านเอง

8.4. รัฐบาลจะทราบถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค การปฏิบัติงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ทันที่และนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่น ๆ คู่มือขยายผลความสำเร็จต่อไป

8.5. ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น เศรษฐกิจสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญมั่นคงในทุก ๆ ด้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยพิจารณาจากองค์ประกอบของโครงการ อาทิ จุดประสงค์ของโครงการ วิธีดำเนินการ ข้อดี และข้อบกพร่อง ผลตอบแทนที่ได้รับ ต้นทุน ความคุ้มค่า โอกาส ความสำเร็จ หรือความสอดคล้องของโครงการกับแผนงานหลักเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขโครงการก่อนที่จะทำการตัดสินใจในการคัดเลือกโครงการไปดำเนินการต่อไป

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1. ประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุน

1.2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยการวิเคราะห์ในการประเมินครั้งนี้ ไว้ดังนี้

- หน่วยบุคคล ได้แก่ สมาชิกในหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

- หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานสตรีกลุ่มแม่บ้าน หน่วยงาน อสม. ภายในหมู่บ้าน

- หน่วยพืช ได้แก่ ประเภทสวนไม้ยืนต้น ประเภทสวนพืชล้มลุก ประเภทพืชไร่

- หน่วยสัตว์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงทั่วไป สัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อการค้า

- หน่วยวัตถุ ได้แก่ รถยนต์ สิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องมือทางการ

กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. จำนวนประชากรทั้งหมดหมู่บ้าน 279 คน เลือกสุ่ม จำนวน 165 คน
2. จำนวนครัวเรือนทั้งหมดหมู่บ้าน 57 ครัวเรือน เลือกสุ่ม จำนวน 49 คน
3. ผู้นำหมู่บ้านจำนวน 10 คน เลือกสุ่ม จำนวน 10 คน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน เลือกสุ่ม จำนวน 15 คน
5. ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 57 ครอบครัว เลือกสุ่ม จำนวน 49 ครอบครัว
6. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 55 คน เลือกสุ่ม จำนวน 45 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปร ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า การบวนการ ผลผลิต โดยแบ่งเป็นระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
  2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย
- ดังแสดงในตารางที่ 2 – 6 โดยใช้ตัวอักษรย่อและมีความหมายดังนี้

C	-	การประเมินบริบท
I	-	การประเมินปัจจัยนำเข้า
P,PC	-	การประเมินกระบวนการ
P,PD	-	การประเมินผลผลิต

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นไปตามกรอบความคิดของหน่วยระบบ A และ B ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
หน่วยระบบ A C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	1.ที่มาของหมู่บ้าน 2.คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหนและเหตุใดจึงอพยพมา	1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3.ผู้นำกลุ่มอาชีพ	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C2 สภาพปัจจุบัน	1.จำนวนประชากร 2.อายุ เพศ วัย 3.การศึกษา 4.การประกอบอาชีพ 5.การถือครองที่ทำกิน 6.พื้นที่หมู่บ้านทั้งหมด 7.แหล่งน้ำในหมู่บ้าน	1.ข้อมูลจากเอกสาร 2.หมู่บ้าน 3.ผู้นำชุมชน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
C3 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมู่บ้าน	1.ร้านค้า 2.การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ 3.ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ 4.การขายแรงงานยังต่างถิ่น 5.รายได้ต่อครอบครัว	1.หมู่บ้าน 2.ผู้นำชุมชน 3.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C4 ด้านวัฒนธรรม	1.แหล่งสืบสานวัฒนธรรม	1.ผู้นำชุมชน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C5 องค์กรเครือข่าย การเรียนรู้	1.กลุ่มองค์กรใหม่ที่เกิดขึ้น	1.ผู้นำชุมชน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

C6 ความเข้มแข็ง ของชุมชน	1. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ 2. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี 3. ในชุมชนเกิดการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร ประชาชน 4. ในชุมชนมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ 5. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ 6. ชุมชนมีการยกย่องคนที่ทำความดี 7. ชุมชนมีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนชรา เด็ก 8. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 9. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 10. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดองกัน 11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม 12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	1. สมาชิกหมู่บ้าน 2. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 2. สังเกต
หน่วยระบบ B C7 ความรู้ความสามารถของผู้รู้	1. ผลของการประกอบอาชีพ (เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพหรือไม่)	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

C8 หนี้สินธนาคาร ของผู้กู้	1.จำนวนหนี้สินของผู้กู้ 2.สาเหตุของการมีหนี้สิน	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C9 อาชีพหลักของ ผู้กู้	1.ผู้กู้ประกอบอาชีพอะไร	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยนำเข้า

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ ข้อมูล
หน่วยระบบ A I1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	1.ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกองทุน 2.ความพึงพอใจในกองทุนหมู่บ้าน	1.ผู้นำชุมชน 2.ระเบียบสำนักนายกฯ 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I2 เงิน 1 ล้านบาท	1.การใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาอาชีพ 2.การสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3.การพัฒนาเศรษฐกิจในหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิก 3.ผู้นำชุมชน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
I3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนคณะกรรมการกองทุน 2.การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ผู้นำชุมชน 3.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	1.ชำระครบถ้วน ถูกต้องหรือไม่ 2.มีการกำหนดค่าปรับล่าช้าหรือไม่	1.สมุดบัญชีเงินฝาก 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 3 (ต่อ)

I5 ผู้สมัครขอกู้	1.มีการปฏิบัติตามระเบียบหรือไม่ 2.ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
หน่วยระบบ B I6 จำนวนเงินกู้ที่ ได้รับการ อนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้ 2. สมุดบัญชีเงินฝาก	1. สัมภาษณ์
I7 จำนวนเงินลง ทุนนอกเหนือ จากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
I8 สถานที่และ วัสดุดิบ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุดิบ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
I9 เทคนิควิธี ทำงาน	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ ข้อมูล
หน่วยระบบ A PC1 การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สมาชิกกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตารางที่ 4 (ต่อ)

PC2 การแนะนำวิธี ทำธุรกิจ	1.ผู้แนะนำ 2.วิธีการแนะนำ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
PC3 การทำบัญชี	1.การจัดทำบัญชีมีหรือไม่ 2.ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC4 การช่วยหา ตลาด	1.ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2.วิธีการในการส่งเสริมตลาด	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
หน่วยระบบ B PC5 การเปิดบัญชี เงินฝาก	1.กองทุนมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่ 2.สมาชิกมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC6 การทำบัญชีผู้กู้	1.การทำบัญชีของผู้กู้มีหรือไม่	1.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ ข้อมูล
หน่วยระบบ A PD1 ผลโดยตรง	1.จำนวนผู้กู้ 2.ยอดเงินให้กู้	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD2 ผลกระทบโดย ตรง	1.จำนวนผู้กู้ที่ได้ 2.จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน 3.การขยายกิจการของผู้กู้ 4.การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

PD3 ผลกระทบทาง อ้อม	1.ความเข้มแข็งของชุมชน 2.เครือข่ายการเรียนรู้ 3.เครือข่ายผู้นำชาวบ้าน	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD4 ผลโดยตรง	1.รายได้เป็นเงิน 2.รายได้เป็นสิ่งของ	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD5 ผลกระทบโดย ตรง	1.ผู้ผู้ได้ขยายกิจการ 2.ผู้ผู้ได้ทำกิจการที่เกิดจากการเรียนรู้	1.สมาชิกกองทุน 2.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD6 ผลกระทบทาง อ้อม	1.ผู้ผู้มีการพึ่งพาตนเอง 2.การกลับคืนถิ่นของชาวบ้าน 3.ผู้ผู้มีความเสี่ยงในการประกอบกิจการที่สำเร็จ	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1.เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้		I2	PC4	PD1, PD4
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		I3-I6	PC2-4	PD3
1.3 การมีระบบการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาตนเองและการสร้าง ศักยภาพ				PD2, PD6
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและการมี ภูมิคุ้มกัน		I9	PC5	PD4, PD6
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม		I8	PC6	PD3, PD6
2.เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	CI-C6	I1,I3,I4,	PC1,PC3 PC5,PC6	PD1
3.เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กร การเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ตำบล		I5	PC4-5 PC5-8	PD3
4.เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตาม ทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุน	C6			PD2-3 PD5-6

4. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบ รายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านมีดังนี้ (ภาคผนวก)

- 4.1. แบบรายงาน ปร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2. แบบรายงาน ปร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

- 4.3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
- 4.4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 4.5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 4.8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 4.10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)
- 4.12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
- 4.13. แบบรายงาน จปฐ (แบบรายงานความจำเป็นขั้นพื้นฐาน)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล Analysis of Data เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของระดับข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำมาใช้ได้แก่

- 5.1.1. การแจกแจงความถี่
- 5.1.2. ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

5.1.3. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูลโดยการนำค่าของข้อมูลทุกตัวมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล

$$\text{โดยที่} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

5.1.4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่าสถิติที่ได้จากการใช้ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสองแล้วนำมารวมกัน พร้อมกับหาค่าเฉลี่ยโดยการหารด้วย $N - 1$ มีสูตรการคำนวณ คือ

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	คือ	ค่าของข้อมูลแต่ละตัว
	N	คือ	จำนวนของข้อมูล

5.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.2.1. กำหนดนิยามอย่างกว้าง ๆ สำหรับปรากฏการณ์ที่มุ่งอธิบาย

5.2.2. ระบบข้อสมมุติฐานนำทางที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เบื้องต้น

5.2.3. เปรียบเทียบปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของปรากฏการณ์ ที่ใกล้เคียงและมีคำอธิบายอยู่แล้ว

5.2.4. ถ้าสมมุติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูล ในการวิเคราะห์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานได้

5.2.5. ถ้าพบปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันหลังการวิเคราะห์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานใหม่

5.2.6. กระบวนการในขั้นตอนที่ 5 ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้ข้อสรุปของปรากฏการณ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

5.3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นขั้นตอนของการนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียดพร้อมกับออกแบบผลการวิเคราะห์ให้อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และสะดวกต่อการใช้งาน

โดยที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

5.3.1. นำเสนอผลการวิเคราะห์ที่เป็นจำนวนสถิติและตัวเลขตามแบบ บร. ต่าง ๆ และสารนิพนธ์

5.3.2. นำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นข้อความ ตามแบบ บร.ต่าง ๆ และสารนิพนธ์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง ประกอบด้วยการรายงานผลข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
- ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง
- ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1. บริบทระดับท้องถิ่น

1.1.1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน C1

บ้านคอนสว่าง แยกจากบ้านคลองอีเฒ่า หมู่ 8 ในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งมีนายคอน (ไม่ทราบนามสกุล) ได้อพยพมาจากบ้านเดาปูน อ.แก่งคอย จ.สระบุรี และนายไสว จันทร์สาร เป็นคนรุ่นแรก ๆ ที่อพยพมาอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันนี้ ซึ่งต่อมา นายไสว จันทร์สาร ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้จัดตั้งชื่อหมู่บ้านและได้แนวคิดมาจากชื่อนายคอน 1.1.3. สภาพปัจจุบัน C2

1.1.2. สภาพปัจจุบัน C2

1) ด้านประชากร

ในหมู่บ้านมีจำนวน 57 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 279 คน เป็นชาย 135 คน เป็นหญิง 144 คน

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนประชากร

วัยของประชากร	ชาย	หญิง
น้อยกว่า 5 ปี	18	9
4 - 9 ปี	12	14
10 - 14 ปี	14	16
15 - 19 ปี	10	14
20 - 24 ปี	13	18
25 - 29 ปี	7	9
30 - 34 ปี	12	11
35 - 39 ปี	13	15
40 - 44 ปี	13	11
45 - 49 ปี	5	6
50 - 54 ปี	-	4
55 - 59 ปี	2	4
60 ปีขึ้นไป	16	13

- มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 197 คน
  - ประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไปปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐทั้งหมด 29 คน
  - พิการ จำนวน 2 คน
  - ครอบครัวที่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง

จำนวน 1-5 ไร่	มีจำนวน	1	ครอบครัว
จำนวน 6-10 ไร่	มีจำนวน	7	ครอบครัว
จำนวน 11-12 ไร่	มีจำนวน	4	ครอบครัว
จำนวน 21-50 ไร่	มีจำนวน	35	ครอบครัว
จำนวน 50 ไร่ ขึ้นไป	มีจำนวน	10	ครอบครัว
  - พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้าน 1,492-8-21 ไร่
  - แหล่งน้ำในหมู่บ้าน มีบ่อน้ำบาดาล จำนวน 5 บ่อ สามารถใช้ได้ตลอดปี
- 2) ด้านเศรษฐกิจ C3
- มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 1,492-18-21 ไร่
  - มีร้านค้า จำนวน 2 ร้าน

- มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้เสริม / เพื่อเป็นอาหาร
  - โคเนื้อ   10   ตัว
  - ไก่   300   ตัว
  - ปลา   500   ตัว
- มีอาชีพทำการเกษตรพืชไร่ 57 ครอบครัวย C11
- รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครัวโดยสรุปรวมทั้งหมด

ประมาณ C12

1,000 – 5,000 บาท	มี	10	ครอบครัวย
5,001 – 10,000 บาท	มี	20	ครอบครัวย
10,001 – 20,000 บาท	มี	10	ครอบครัวย
20,001 – 30,000 บาท	มี	17	ครอบครัวย

3) ด้านวัฒนธรรม C4

- บ้านคอนสว่าง มีวัดประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดศรีเจริญธรรม มีพระสงฆ์จำนวน 2 รูป เณร 2 รูป

- ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาอีสาน และภาษาทางภาคกลาง

4) องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ C5

- ด้านการจักสาน คือ นายเสงี่ยม ศรีสุข
- ผู้นำด้านกองทุน คือ นายโหร คำภิราษ ประธานกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท นายชาติ มีโชคชัย ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นายไสว จันทร์สาร ประธานกองทุนชุมชน
- ในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544

กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544

กลุ่มกองทุนศูนย์สงเคราะห์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2538

กลุ่มกองทุนพัฒนาสตรี ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2543

กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544

5) ความเข้มแข็งของชุมชน C6

ตารางที่ 8 แสดงการประเมินตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	( ) มาก (/) ปานกลาง ( ) น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	( ) มาก (/) ปานกลาง ( ) น้อย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(/) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	( ) มาก (/) ปานกลาง ( ) น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	(/) ใช่ จำนวน 4 ครั้งต่อเดือน ( ) ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 57 ครอบครัว ( ) เพิ่มขึ้น.....ครอบครัว ( ) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี 57 ครอบครัว ( ) เพิ่มขึ้น.....ครอบครัว ( ) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 2 กลุ่ม (/) เพิ่มขึ้น 5 กลุ่ม ( ) ลดลง.....กลุ่ม ( ) เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	( ) มาก (/) ปานกลาง ( ) น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี - คน (/) เพิ่มขึ้น 29 คน ( ) ลดลง.....คน ( ) เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำ ที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(/) ใช่ ( ) ไม่ใช่ ( ) ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(/) ใช่ ( ) ไม่ใช่

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคอนสวาง ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีดังนี้

2.1. ผลการประเมินหน่วยงาน A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจ ในนโยบายของรัฐบาล และมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เงินกองทุน 1 ล้านบาท ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ใช้เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพให้ยั่งยืน สามารถให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันแก้ปัญหา รู้จักการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง II

2) เงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันสมาชิกกองทุนในหมู่บ้าน ได้กู้เงินกองทุนแล้วทั้งหมด 44 ราย รวมเป็นเงินกู้ทั้งสิ้น 805,000 บาท เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ และยังเป็นทุนให้กับผู้ที่เริ่มจะประกอบอาชีพใหม่ II

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านคอนสวาง มีทั้งหมด 15 คน แบ่งเป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน คณะกรรมการยังไม่มีความรู้ความสามารถดีพอในการที่จะบริหารกองทุน มีบางเรื่องที่ไม่เข้าใจแต่ก็พยายามเรียนรู้ ศึกษาจากผู้รู้ และหน้าที่ของกรรมการแต่ละคนยังไม่ชัดเจนพอ หรือได้รับมอบหมายหน้าที่ให้แล้วไม่สามารถทำได้ ทำให้การบริหารงานของกองทุนมีความล่าช้า การบริหารเกี่ยวกับกองทุนส่วนมากจะอยู่ที่ประธานกองทุน I3

4) ผู้สมัครขอกู้ ในการยื่นคำขอกู้เงินกองทุนสมาชิกที่ขอกู้เงิน ไม่สามารถกรอกเอกสารคำขอกู้ได้ถูกต้อง จะมีผู้ที่มีความรู้ภายในหมู่บ้านคอยให้ความช่วยเหลือ I5

2.1.2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า ได้มีการคัดเลือกผู้กู้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้เงินกู้ดังนี้ PC1

- ตามความเป็นจริง ตามคำขอกู้ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้
- ให้ครัวเรือนละไม่เกิน 20,000 บาท
- ต้องมีผู้ค้ำประกัน หรือหลักทรัพย์ มาพร้อมในวันทำสัญญา

- การอนุมัติเงินกู้ทุกครั้ง จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเงิน
 ครึ่ง

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่ามีการจัดทำบัญชีตามแบบที่กำหนด
 และให้เป็นปัจจุบัน พร้อมกับให้สมาชิกรับทราบ และมีการแจ้งต่อสมาชิก PC4

3) การรับชำระหนี้ พบว่าให้มีการชำระหนี้ เมื่อครบสัญญาเป็นเวลา 1 ปี
 พร้อมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย PC3

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกกองทุนของหมู่บ้าน ได้กู้เงินเพื่อใช้ในการพัฒนา
 อาชีพและทั้งหมด 44 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 55 ราย รวมเป็นยอดเงินกู้จำนวน 805,000
 บาท PD1

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกที่ยื่นคำขอกู้ ชุดแรก มีบางรายที่คำขอกู้
 ไม่ผ่าน ต้องรอยื่นคำขอกู้ใหม่ พร้อมชุดสอง ทำให้เกิดปัญหาว่าทำไมไม่ผ่าน ทำไมของสมาชิก
 รายอื่น ๆ ผ่าน หรือบางรายยื่นคำขอกู้เต็มจำนวน 20,000.- แต่ไม่ได้ตามคำขอกู้ PD2

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า สมาชิกบางรายที่ไม่ได้เต็มจำนวนตามคำขอกู้
 เกิดความไม่ไว้วางใจในคณะกรรมการ ทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในหมู่บ้าน PD3

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้ทั้ง 44 ราย จากจำนวน
 สมาชิก 55 รายมีความรู้ความสามารถในกิจการที่การดำเนินอยู่แล้ว และได้นำเงินกู้ไปใช้เพื่อพัฒนา
 อาชีพเดิม ซึ่งผู้กู้ทุกรายมีอาชีพหลักในการทำการเกษตรพืชไร่ ก็จะนำเงินกู้ที่ได้มาใช้ไปในการทำ
 เกษตรพืชไร่ และมี 3 ราย ที่กู้เพื่อเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม และค้าขายอีก 2 ราย C7

2) เงินอื่น ๆ สมาชิกทั้งหมดจำนวน 55 ราย มีหนี้สินที่นอกเหนือจากเงินกู้
 ของกองทุนหมู่บ้าน C8

3) อาชีพหลักของผู้กู้เงินกองทุน C9

การเกษตรพืชไร่ 44 ราย

ค้าขาย 2 ราย

เลี้ยงสัตว์ 4 ราย

2.2.2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน สมาชิกที่กู้เงินกองทุนมาได้ ซึ่งระเบียบของการกู้ยืมให้กู้ได้ไม่เกิน 20,000.- บางรายก็กู้ได้ไม่เต็มจำนวน ก็จะนำเงินที่กู้มาได้รวมกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้วนำไปลงทุนตามกิจกรรมที่ขอกู้ I6

2) เงินอื่น ๆ ซึ่งนอกเหนือจากเงินกองทุน ซึ่งสมาชิกส่วนมากกู้ยืมคือเงินกู้จากนายทุนนอกระบบ ซึ่งบางรายอาจไม่เป็นในรูปของเงินสด แต่อาจเป็นในรูปของ เมล็ดพันธุ์ ยางฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่แพง และจะมีกำหนดส่งคืนเมื่อสมาชิกเก็บเกี่ยวผลผลิตได้และนำออกไปขายให้กับนายทุน โดยหักหนี้กับเมล็ดพันธุ์ ยางฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี ที่คิดออกเป็นตัวเงินทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย I7

3) เทคนิควิธีการทำงาน สมาชิกทั้งหมดที่กู้เงินกองทุนจะนำไปประกอบอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว จึงมีประสบการณ์ และเทคนิควิธีในการทำงานเป็นอย่างดี I9

2.2.3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการผู้กู้แต่ละราย ได้มีการดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี เพราะมีความชำนาญ ในกิจกรรมที่ตนดำเนินการอยู่แล้ว PC6

2) ตลาดของผู้กู้เงินกองทุน เป็นตลาดพ่อค้าคนกลางที่สมาชิกต้องนำออกไปจำหน่ายให้ PC5

3) วัตถุดิบ สมาชิกที่ดำเนินกิจการต้องหาซื้อวัตถุดิบ จากภายนอกหมู่บ้าน ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ยางฆ่าแมลง สารเคมีต่าง ๆ I8

4) การทำบัญชี ผู้กู้ไม่ได้จัดทำบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินกิจการอย่างเป็นระบบ แต่จะใช้การบันทึกอย่างคร่าว ๆ เพื่อใช้เปรียบเทียบรายได้กับค่าใช้จ่าย ว่ามีกำไรหรือขาดทุน PC7

2.2.4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง พบว่าสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน บางรายสามารถขยายการดำเนินกิจการเพิ่มขึ้นจากที่มีเงินทุนเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น PD4

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ทำให้สมาชิกลดเงินกู้จากนายทุนนอกระบบลง ซึ่งมีข้อจำกัดที่ดอกเบี้ยแพง และต้องมีที่ดินหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน PD5

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า PD6

- การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ทำให้มีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงสัตว์ในการหาแหล่งซื้อที่มีราคาถูก

- ทำให้สมาชิกมีจิตสำนึกร่วมกัน ในการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านของตนมีเงินทุนเพิ่มขึ้น โดยการตั้งใจทำกิจการของตนให้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้มีเงินจ่ายคืนเงินต้น และดอกเบี้ย

เบี้ยเมื่อครบสัญญา และเมื่อทำดีแล้ว ก็สามารที่จะกู้เงินได้ใหม่ ในวงเงินกู้ที่เพิ่มขึ้น สามารถลดเงินกู้จากนายนอกระบบที่คิดอัตราดอกเบี้ยแพงได้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ การเกษตรพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1. อาชีพการเกษตรพืชไร่

ปัจจัยนำ เข้าที่ดี ได้แก่

- เงินกู้สำหรับการลงทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และวัตถุดิบที่หาซื้อได้ง่าย และใช้ในปริมาณที่เพียงพอ
- การจ้างงานที่พอดีกับการดำเนินกิจการไม่มากหรือน้อยเกินไป
- มีความรู้ ความสามารถในการเทคนิควิธีการทำงาน

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- การทำกิจการถูกวิธี ตามขั้นตอน
- มีตลาดรองรับสินค้า ถึงแม้ผลผลิตจะออกมาจนล้นตลาด
- หาวัตถุดิบ และอุปกรณ์ที่พร้อมในการดำเนินงาน เช่น รถไถ เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง

และสารเคมี

- มีแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจการ
- การทำบัญชี เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ ว่าผลการดำเนินกิจการประสบความสำเร็จมากน้อย เพียงใด มีกำไรหรือขาดทุน เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจการในครั้งต่อไป

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- ต่อไร่สูง เนื่องจากมีการใช้วัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพ และการดำเนินกิจการที่ถูกวิธีตาม

ขั้นตอน

- เมื่อได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพก็ทำให้ได้ราคาดี มีรายได้ต่อไร่ที่สูงกว่ากับการลงทุน

3.2. อาชีพเลี้ยงสัตว์

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- มีเงินทุนที่พอเพียงแก่การลงทุน
- มีสถานที่สำหรับทำโรงเรือน
- มีแหล่งซื้อพันธุ์ ในราคาถูก
- รู้วิธีการรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น เมื่อสัตว์มีอาการไม่สบาย

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- มีโรงเรือนที่แข็งแรง มีรางอาหาร และมีน้ำไว้ให้กินได้ตลอด
- ซื่อพันธุ์สัตว์ที่แข็งแรง
- มีแหล่งหญ้า อาหาร และยารักษาโรค
- เลี้ยง และดูแลอย่างถูกวิธี โดยขอคำแนะนำจากสัตวแพทย์ หรือหน่วยงานปศุสัตว์
- การหาตลาดไว้รองรับ
- มีการทำบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อไว้เปรียบเทียบกับรายได้ เมื่อถึงเวลา

จำหน่ายว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้ปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- สัตว์ที่จำหน่ายต้องสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เป็นโรค
- ปริมาณที่จำหน่ายต่อครั้งต้องไม่มากเกินไป เพราะถ้ามากก็จะหาพ่อค้าที่รับซื้อ

ยากเพราะจำนวนเงินมากเกินไป ควรคัดจำหน่ายเป็นรุ่น ๆ เพื่อให้มีรายได้หมุนเวียนได้ตลอด

3.3. อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- เงินทุนเริ่มต้น เงินทุนหมุนเวียน ทำเลที่ตั้งในแหล่งชุมชน
- แหล่งซื้อสินค้าราคาส่ง สินค้าที่ดี มีคุณภาพ
- การบริการที่ดี เอาใจใส่ลูกค้า

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- จัดวางสินค้าแต่ละชนิด ให้ลูกค้าสามารถ มองเห็นได้อย่างทั่วถึง
- ทำเลที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน สามารถเข้าออกได้ง่าย
- ให้บริการสินค้าที่เป็นที่ต้องการ สินค้าจำเป็น และราคาไม่สูงเกินไป
- การบันทึกบัญชีในการซื้อสินค้า
- มีการจัดเก็บ และตรวจนับสินค้า
- การจำหน่าย และการบริการที่ดี
- การคิดคำนวณผลกำไรขาดทุน

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1. ผลที่เกิดจาก ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า C6

- สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคีในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น
- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ และไว้ใจให้คณะกรรมการทำหน้าที่บริหารจัดการ

กองทุน

- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- ชุมชนยกย่องคนทำความดี และผู้ที่ทำคุณประโยชน์แก่หมู่บ้าน
- สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้โดยอาศัยเงินทุนจากเงินกองทุน
- สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม จากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

จากการจัดเวทีชาวบ้าน และการอภิปรายกลุ่ม

- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า รักใคร่ป้องกันกัน จากการนำเงินกู้

มาพัฒนาอาชีพ

- ในชุมชนมีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์
- ในชุมชน มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุม

เสวนาประจำเดือน

4.2. ผลที่เกิดจากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมือง พบว่า

- เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อติดตามการประเมินผลวิจักษณ์นโยบายกองทุนหมู่บ้าน

- ช่วยสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน

- ช่วยสร้างศักยภาพ และยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

- เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1.1. การเกิดกองทุน พบว่า

- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- การมีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพ และรายได้
- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน และสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสมัครเป็น

สมาชิกกองทุน

- ทำให้เกิดการออมทรัพย์

5.1.3. ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

- มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน

- มีระเบียบการบริหารกองทุน และมีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
- มีการประชุมของคณะกรรมการ และสมาชิก
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีระเบียบการขอกู้ และอัตราการติดดอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ และผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณา
- จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการกู้เงิน และไม่พอใจ
- มีการจัดสรรผลประโยชน์

5.1.4. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- ได้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการพึ่งตนเอง
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.1.5. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม พบว่า

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจ หลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้าน เป็นของสมาชิกทุกคน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืม
- มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุน เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกัน รักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืน จะต้องจัดการกันเองให้ได้
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการมีตลาดที่แน่นอน

5.1.6. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า

- ทุนด้านการเงิน
- ทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต
- ทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ศูนย์สาธิตการตลาด
- กองทุนศูนย์สงเคราะห์
- กองทุนพัฒนาสตรี
- กลุ่มสัจจะกองทุนหมู่บ้าน
- ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ การมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งสมาชิกกองทุนมีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญในอาชีพ
- ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี มีวัด 1 แห่ง ภาษาพื้นบ้านที่ใช้เป็นภาษาทางภาคกลาง และอีสาน

- ความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้ สามารถดำเนินกิจการได้
อย่างยั่งยืน เพราะผู้กู้ ู้เงินกองทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ ที่ตนดำเนินการอยู่แล้ว เช่น ค้าขาย
เลี้ยงสัตว์ การเกษตร

5.2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

- ปัจจัยด้านบวก
  - สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
  - มีกองทุนเดิมในหมู่บ้านแล้ว 4 กองทุน
  - มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
- ปัจจัยด้านลบ
  - มีประชาชนในหมู่บ้านจำนวนหนึ่งไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน
  - มีผู้กู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินเงินกู้

5.3. ความเข้มแข็งของชุมชน

5.3.1. ความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า

- สมาชิกเกิดความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ขกย่องคนทำความดี
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีโอกาสหาความรู้ เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า
- มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
- มีการประชุมชุมชนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

5.3.2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

- การมีเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ
- ประชาชนในหมู่บ้าน มีความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- การมีวัสดุอุปกรณ์ ที่พร้อมในการประกอบอาชีพ
- มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กร
- การมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- การมีแหล่งน้ำสำหรับใช้อุปโภค และบริโภคที่เพียงพอ
- การคมนาคมสะดวก
- การมีไฟฟ้า
- การมีผู้จบการศึกษาระดับสูงและผู้มีความสามารถ เพื่อนำความรู้มา

พัฒนาท้องถิ่นของตน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

1.1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ดอนสว่าง ตำบลวังกะทะ อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1.1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) การเกิดกองทุน ช่วยให้มีเงินกองทุนหมุนเวียน
- 2) การมีระบบบริหารกองทุน
- 3) การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
- 4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก
- 5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

1.1.2. วิธีดำเนินการ

- 1) ศึกษาให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุน
  - 2) เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. และแบบสอบถามเพิ่มเติมการบันทึกที่ได้
- จากการสังเกต สัมภาษณ์ จากการพูดคุย
- 3) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
  - 4) ประมวลผลข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนสารนิพนธ์

1.1.3. ผลการดำเนินการ

ในหมู่บ้านมีจำนวน 57 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 279 คน เป็นชาย 135 คน เป็นหญิง 144 คน เป็นสมาชิกกองทุน 55 ราย จำนวนสมาชิกผู้กู้ ปี 2545 จำนวน 44 ราย เงินกู้จำนวน 805,000 บาท

- 1) ผลการประเมินหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้
  - มีการจัดตั้งกองทุนตามระเบียบกองทุนแห่งชาติกำหนด
  - การคัดเลือกคณะกรรมการ สมาชิกภายในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกกันเอง

- มีการเปิดรับสมัครสมาชิกโดยทั่วไป โดยพิจารณารับสมัครเฉพาะที่ผู้ที่มีความประพฤติดี การพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาอนุมัติเงินกู้ตามที่มีคณะกรรมการเห็นสมควร การติดต่อกับและ การรับชำระหนี้ได้ปฏิบัติตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ

- การจัดทำบัญชี ของกองทุนหมู่บ้านสามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง
- การดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2) ผลการประเมินระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

- ผู้กู้มีความรู้ความสามารถในการนำเงินทุน เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่มีความชำนาญ มีเงินทุนเพิ่มขึ้นสามารถขยายกิจการได้มากขึ้น ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

- มีการทำกิจการที่เป็นระบบมากขึ้น จากการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิควิธีทำงานของสมาชิกด้วยกันมีการบันทึกรายจ่ายเพื่อเปรียบเทียบผลกำไรขาดทุน

1.2 อภิปรายผล

1.2.1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคอนสว่าง

1) การเกิดกองทุน เกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจ และการมีจิตสำนึกร่วมกันของสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

2) การมีระบบบริหารกองทุน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน

3) มีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก มีการตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ทำให้รู้จักการเก็บออมมากขึ้น มีการรวมตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง คนในหมู่บ้าน มีความซื่อสัตย์ มีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

1.2.2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

- การมีกองทุนเพิ่มขึ้น จากกองทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว
- สมาชิกในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนเป็นจำนวนมาก

- มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ทำให้รู้จักการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรร่วมกัน

- คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการประกอบอาชีพ

2) ปัจจัยด้านลบ

- สภาพความเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง เงินส่วนหนึ่งจากการดำเนินกิจการต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน ไม่สามารถขยายการดำเนินงานให้เติบโตได้

- คนในชุมชนส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุน

- ผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ

1.2.3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย

- ทุนด้านการเงิน และการมีเงินทุน

- ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ การมีประชากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

- ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี การมีวัด และพระสงฆ์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

- ทุนทางปัญญา การมีผู้จบการศึกษาสูงและมีผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น

เพื่อนำความรู้ ความสามารถมาพัฒนาท้องถิ่นของตน

1.2.4. ผลโดยตรง และผลกระทบต่าง ๆ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

- ผู้ที่สามารถกู้เงินกองทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ

- ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น

- ผู้ที่ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- ก่อให้เกิดทุนสะสมของหมู่บ้าน

- สมาชิกจำนวนหนึ่งสามารถกู้เงินได้

- สามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ

- ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น จากแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง

- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจ และสังคม

- ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง
- ผู้ที่มีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งในกิจการตนเองอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

2.1.1. เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชน หรือกลุ่มองค์กรในชุมชน ได้ทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ และการจ้างงานแก่คนในท้องถิ่น โดยการอนุมัติเงินกู้ที่พอเหมาะต่อการลงทุนและระยะเวลาที่พอดีต่อการคืนทุนและดอกเบี้ย

2.1.2. การย้ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ โดยพิจารณา ตามลักษณะอาชีพ และวัตถุประสงค์ของการขอกู้

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.2.1. ให้มีการจัดฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุน ให้มีความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนให้ดียิ่งขึ้น

2.2.2. ให้มีความโปร่งใสในการบริหารงาน

2.2.3. ให้คณะกรรมการกองทุน มีการแบ่งอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

2.3.1. ผู้กู้ควรมีการทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ของโครงการ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการ

2.3.2. ผู้กู้ควรมีการศึกษาค้นคว้าการทำกิจการ โดยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

2.3.3. ควรนำหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพ

2.3.4. การศึกษา หาความรู้ในเรื่องการพึ่งตนเอง

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านดอนสว่าง. นครราชสีมา

นิตา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : พีเอ็น การพิมพ์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2543. การวิจัยการวัดและประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศรีอนันต์

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2539

ภรณ์ กิรีติบุตร. การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2529

เขาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

วิเชียร เกตุสังข์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วรรณธิการ. 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หฤทัย มีนะพันธ์. **หลักการวิเคราะห์โครงการ ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

